

SAMOREGULAČNÍ STANDARD ČAP – SDĚLENÍ KLÍČOVÝCH INFORMACÍ (KID)

Právní úprava týkající se PRIIPs¹ definuje požadavky na dokument Sdělení klíčových informací (*Key Information Document*, dále jen „KID“).

Záměrem právní úpravy je zajistit, aby v případě investičního životního pojištění pojišťovny poskytly zákazníkům transparentní informace o produktu a umožnily jim tak produktům porozumět, porovnat je mezi sebou a pomoci s jejich výběrem zejména s ohledem na možnou výnosnost, rizikový profil nebo nákladovost tak, aby učinili informované rozhodnutí. Dokumenty shrnující příslušné údaje mají mít sjednocenou strukturu a obsah a mají být přehledné a dostatečně stručné.

Pojišťovny v rámci ČAP vypracovaly tento dokument, který shrnuje doporučené postupy při implementaci částí relevantní právní úpravy, které vyžadují hlubší interpretaci. Tento dokument také obsahuje výklad takových pasáží.

Cílem tohoto samoregulačního opatření je:

- sjednocení struktury dokumentu KID,
- sjednocení metodiky pro stanovení předpokladů (zejména nákladů),
- sjednocení metodiky výpočtu jednotlivých položek tabulky Skladba nákladů,
- sjednocení stanovení jednotného přepočtového kurzu,

a to za účelem jednoduššího srovnání dokumentů od konkurenčních pojišťoven pro klienta a porovnání nákladovosti produktů, včetně nákladovosti jednotlivých fondů.

Samoregulační standard je doporučením ČAP vůči pristoupivším pojišťovnám. Pokud pojišťovna nepostupuje v souladu s některou z jeho částí, může použít vlastní postup, o kterém se domnívá, že také naplňuje cíle právní úpravy a neodchyluje se od jejích zásad. Pojišťovně, která zvolí odlišný postup, se doporučuje jeho zdůvodnění v rámci řídicího a kontrolního systému.

Tento samoregulační standard nahrazuje jeho předchozí verzi. Jeho aktualizace probíhá na pravidelné bázi.

Struktura a obsah KID

Pojišťovna zde uvede stručnou charakteristiku zamýšleného cílového trhu s tím, že se doporučuje uvedení odkazu na webové stránky obsahující detailní popis cílového trhu, popř. na jiné dokumenty, kde je zamýšlený cílový trh podrobněji definován.

Pojišťovnám se doporučuje uvést u fondů, resp. produktů, u nichž není poskytována garance výnosu, že návratnost vložených prostředků není garantována, je-li to relevantní.

a) Základní informace o produktu a jeho tvůrci

Právní úprava pro některé případy vyžaduje, aby bylo uvedeno, kde bylo produktu uděleno povolení. Tato povinnost se nevztahuje na produkty životního pojištění v České republice.

b) O jaký produkt se jedná?

Zde pojišťovna uvede informaci o době trvání produktu. Doba trvání je obvykle určena pro každou smlouvu jednotlivě, proto se v takových případech doporučuje následující formulace: „Doba trvání produktu je dohodnuta individuálně pro každou pojistnou smlouvu.“

Doba trvání produktu neboli také pojistná doba není doporučená doba trvání produktu. Pojistnou dobu si volí klient individuálně na pojistné smlouvě, doporučená doba trvání produktu je pevně daná každou pojišťovnou a uvedená v KIDu.

¹ Tento samoregulační standard interpretuje nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2021/2268 ze dne 6. září 2021, kterým se mění regulační technické normy stanovené nařízením Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/653, pokud jde o příslušnou metodiku a prezentaci scénářů výkonnosti, prezentaci nákladů a metodiku pro výpočet souhrnných ukazatelů nákladů, prezentaci a obsah informací o dosavadní výkonnosti a prezentaci nákladů ze strany strukturovaných retailových investičních produktů a pojistných produktů s investiční složkou nabízejících řadu možností pro investice a uvedení do souladu přechodného opatření pro tvůrce produktů s investiční složkou nabízející podílové jednotky fondů uvedené v článku 32 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1286/2014 jako možnost podkladových investic s prodlouženým přechodným opatřením stanoveným v uvedeném článku a zohledňuje nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/975 ze dne 17. března 2022, kterým se mění regulační technické normy stanovené v nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2017/653, pokud jde o prodloužení přechodného opatření stanoveného v čl. 14 odst. 2 uvedeného nařízení, a regulační technické normy stanovené v nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2021/2268, pokud jde o datum použitelnosti uvedeného nařízení.

Doporučená doba držení produktu vstupuje do výpočtů scénářů výkonnosti, vlivu nákladů na pojistnou smlouvu a výnosností uvedených v KIDu.

Kromě doby trvání produktu a doporučené doby držení produktu existuje ještě minimální doporučená doba držení, která se vztahuje k jednotlivým fondům a odráží strategii fondu.

c) Jaká podstupují rizika a jakého výnosu bych mohl dosáhnout?

Pojišťovna uvede v popisu souhrnného ukazatele rizik (SRI) informaci o tom, že skutečné riziko se může výrazně lišit, pokud produkt vyinkasujete v počáteční fázi, a můžete získat zpět méně peněz.

Pojišťovna uvede i větu, kterou regulatorní technický standard (RTS) v příloze III uvádí jako primární variantu: „Ukazatel rizik předpokládá, že si produkt ponecháte po dobu x let.“ V takovém případě může vzniknout nesoulad mezi tím, že SRI je vypočteno pro doporučenou dobu držení, zatímco individuální smlouva může být sjednána na jinou dobu.

Je možné uvést i komentář, že SRI bylo vypočteno na doporučenou dobu držení, která se může lišit od pojistné doby sjednané v individuální smlouvě.

d) Scénáře výkonnosti

Pokud pojišťovna negarantuje vývoj investice, uvede v tabulce scénářů výkonnosti v řádku pro **minimální scénář** větu: „Minimální výnos není zaručen a zákazník může přijít až o celou investovanou částku.“

Pokud je minimální výnos zaručen, pojišťovna uvede pro minimální scénář text nebo údaje v souladu s přílohou V, odst. 3 písm. b) nařízení. Obvykle uvede stejné údaje jako u stresového scénáře, případně vztahuje-li se záruka pouze na část doby držení, uvede to u příslušné doby držení. Může také použít prvek G této přílohy nařízení, tzn. text: „Výnos je zaručen pouze v případě, že...“, který je následovaný popisem příslušných podmínek nebo odkazem na to, kde jsou tyto podmínky popsány v KIDu.

Co se stane, když tvůrce produktu s investiční složkou není schopen uskutečnit výplatu?

Investiční životní pojištění není součástí systému pojištění vkladů nebo podobného systému garancí. Doporučuje se uvést, že zákazník nemá nárok na návratnost vložených prostředků.

e) S jakými náklady je investice spojena?

V této části jsou vyčíslovány náklady, a to v tabulce Skladba nákladů a v tabulce Náklady v čase.

Pojišťovny dostatečným způsobem popíšíou, na jakých parametrech je založena modelace nákladů. Požaduje se, aby uvedly vstupní věk pojištěného, pojistnou dobu a rozsah poskytnutého pojistného krytí.

Při vyčíslování nákladů pojišťovna dbá na to, aby do výpočtů byly zahrnuty všechny náklady, které souvisejí s pojištěním s investiční složkou. V případě průběžných nákladů je zejména nutné zahrnout nejen **interní poplatek za správu investic** (tento poplatek může mít v různých pojistných podmínkách odlišné jméno), ale i **poplatek za správu investic uplatňovaný správcem fondu**. Pokud je uplatňován **poplatek za správu investic** při stanovování ceny jednotek, musí být pro modelování průběhu smlouvy i výpočet scénářů koncové ceny jednotek (tzn. ceny, na jejichž základě se určuje výše rezerv nebo plnění) upraveny o takové poplatky (tzv. syntetický TER) a uplatněné poplatky pak musí být součástí tabulek s náklady.

Následující tabulka upřesňuje významy jednotlivých položek:

Jednorázové náklady při vstupu nebo výstupu	
Náklady na vstup	Počáteční náklady spojené se sjednáním pojištění s investiční složkou
Náklady na výstup	Náklady spojené s odprodejem podkladového aktiva a poplatek při předčasném ukončení pojištění bez srážkové daně
Průběžné náklady účtované každý rok	
Poplatky za vedení a jiné správní nebo provozní náklady	Náklady za sjednané pojistné krytí rizikové části pojištění
	Správní náklady související s investiční složkou pojištění, vč. případného poplatku za správu podkladového aktiva
	Ostatní náklady, např. poplatky z investovaného pojistného
Transakční náklady	Transakční náklady správce podkladového aktiva
Vedlejší náklady za určitých podmínek	
Výkonnostní poplatky (a odměny za zhodnocení kapitálu)	V investičním životním pojištění se obvykle nepoužívají

f) Použití směnných kurzů

Při prezentaci nákladů právní úprava požaduje, aby byly náklady vyčíslovány pro roční běžné pojistné ve výši 1 000 EUR, případně pro jednorázově placené pojistné ve výši 10 000 EUR. Pokud je investiční měna odlišná od EUR, má se použít částka podobné velikosti dělitelná 1 000.²

Aby bylo možné srovnávat modelované částky při odkupném nebo dožití i jiné údaje, pojišťovny použijí pro výpočty v KID **jednotný přepočtový kurz**. Jednotný přepočtový kurz je stanoven s přihlédnutím k průměrnému kurzu CZK/EUR vyhlášenému Českou národní bankou (ČNB). Je tak dodržen požadavek právní úpravy, aby modelované částky byly vyčíslovány pro částku podobnou částkám v EUR.

Kurz je zveřejňován v příloze č. 1 tohoto samoregulačního standardu. Pojišťovny sdružené v ČAP monitorují vývoj směnných kurzů. Pokud se bude průměrný kurz CZK/EUR vyhlášený ČNB za předchozí kalendářní rok lišit od aktuálně vyhlášeného jednotného přepočtového kurzu o více než 5 %, bude jednotný přepočtový kurz v příloze č. 1 tohoto samoregulačního standardu změněn na hodnotu průměrného kurzu ČNB zaokrouhleného na celé koruny.

Pojišťovny použijí nově vyhlášený kurz při nejbližší aktualizaci KID. Použití jednotného směnného kurzu je pro pojišťovny doporučením. Pojišťovna může použít i jiný kurz, musí ale být schopna zdůvodnit způsob jeho určení.

g) Jak dlouho bych měl investici držet? Mohu si peníze vybrat předčasně?

KID obsahuje také informaci o doporučené (resp. požadované minimální) **době držení**. Tato část obsahuje informace o tom, zda lze investici zrušit před její splatností, podmínky zrušení, případné použitelné poplatky a pokuty a informace o důsledcích vyinkasování před uplynutím stanovené doby investice nebo před koncem doporučené doby držení.

Doporučená doba držení (*recommended holding period*, RHP) není v právní úpravě jednoznačně definována. Její délka ale zásadně ovlivňuje jak vyčíslované náklady, tak i výši plnění.

Informace uvedené v oddílu „Jak dlouho bych měl investici držet?“ jsou tak nejednoznačností doby držení ovlivněny. Příkladem je situace, kdy by RHP byla vztažena na dobu držení investiční části u smlouvy sjednané na pojistnou dobu 30 let (která je pro pojištění typická). Pokud by správce fondu doporučoval dobu držení 5 let, pak by po jejím uplynutí klient nebyl penalizován za předčasný výběr, ale byl by znevýhodněn proti zákazníkovi, který by si pojištění sjednal jen na dobu 5 let z důvodu nižších vstupních poplatků.

Na českém trhu jsou používány dva obvyklé přístupy určení RHP:

- 1) RHP se rovná pojistné době produktu nebo
- 2) RHP je odvozena od investičního horizontu každého podkladového aktiva.

Určení RHP má dopad na výpočet hodnot v tabulkách Scénáře výkonnosti, Náklady v čase a Skladba nákladů. Jednotlivé přístupy mají následující rysy:

RHP rovná pojistné době produktu
RHP reflektuje typickou dobu držení produktu investičního životního pojištění.
Náklady na investiční složku pojištění se umožňují po celou dobu RHP.
RHP produktu investičního životního pojištění často neodpovídá investičnímu horizontu podkladového aktiva.
S velkou pravděpodobností je RHP produktu tak dlouhá, že neexistují dostatečně dlouhé historické řady a je nutno hledat srovnávací či zástupné ukazatele nebo použít zkrácenou historickou řadu. ³
RHP odvozená od investičního horizontu podkladového aktiva
RHP odpovídá investičnímu horizontu podkladového aktiva.
S větší pravděpodobností existují dostatečně dlouhé historické řady.
Není přesně reflektována typická doba držení produktu investičního životního pojištění.
Náklady na investiční složku pojištění se umožňují po zkrácenou dobu, produkt tak vykazuje vyšší dopad ročních nákladů (<i>reduction in yield</i> , RiY).

h) Jiné relevantní informace

KID obsahuje v tomto oddílu odkaz na webovou stránku či dokument poskytující informace o dosavadní výkonnosti a počet let, za které jsou údaje o dosavadní výkonnosti prezentovány.

² Blíže viz nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/653, přílohy VI a VII.

³ Blíže viz nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2021/2268, příloha IV, body 12–15.

Odkazy na historické výkonnosti se vztahují standardně jen k fondům, nezahrnují poplatky a náklady spojené s produktem (primárně vstupní a výstupní poplatky, poplatky za biometrická rizika).

Oddíl dále může obsahovat i dodatečné informace týkající se podkladových aktiv, příp. produktu.

Platnost a účinnost

Tento samoregulační standard nabývá platnosti a účinnosti dne 6. 2. 2023.

Příloha č. 1: Jednotný přepočtový kurz

Pro přepočet částek uvedených v právní úpravě v měně EUR použijí pojišťovny s platností

ode dne **6. 2. 2023**

jednotný přepočtový kurz **25 Kč/EUR.**

Tato příloha samoregulačního standardu nabývá platnosti a účinnosti dne 6. 2. 2023.